

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЖЛЕННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 28 (939)

Субота, 11 ліпеня 1953 года

Цана 50 кап.

У Камітэце па міжнародных Сталінскіх прэміях
„За ўмацаванне міру паміж народамі“

Уручэнне міжнароднай Сталінскай прэміі японскаму грамадскаму дзеячу Ікуо Ояма

У чацвер, 9 ліпеня, у Сverdлоўскай вале Краля ў прысутнасці шматлікіх прадстаўнікоў савецкай грамадскасці адбылося ўручэнне міжнароднай Сталінскай прэміі выдатнаму барадбіву за мір старшыні Японскага камітэта абароны міру прафесору Ікуо Ояма.

Вітаць лаўрэата прышлі члены Савецкага камітэта абароны міру, Антыфашысцкага камітэта савецкіх жанчын, Савоца савецкіх пісьменнікаў, Антыфашысцкага камітэта савецкай моладзі, навуковыя супрацоўнікі Інстытута Акадэміі навук СССР і Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя М. В. Ламаносава. Сярод прысутных — вучоныя, пісьменнікі, дзеячы савецкай культуры і мастацтва, наватары маскоўскіх прадпрыемстваў, прадстаўнікі савецкага друку.

У зале знаходзіцца таксама дэлегацыя Японіі на Суветным кангрэсе жанчын у Капенгагене на чале з паняй Гтоа Хамада і ўдзельнікі Будзэйскай сесіі Суветнага Савета Міру японскіх прафесараў дзеяч Того Камада і прафесар Масао Іанэкава, якія тэсцяць у СССР.

2 гадзіны дня... У залу ўваходзяць лаўрэат міжнароднай Сталінскай прэміі прафесар Ікуо Ояма і яго сунруга пані Ояма, старшыня Камітэта па міжнародных Сталінскіх прэміях «За ўмацаванне міру паміж народамі» акадэмік Д. В. Скабеліца, член Камітэта І. Г. Эрэнбург, старшыня Савецкага камітэта абароны міру Н. С. Ціханав і другія. Прысутныя бурнымі прыгажымі апладысмантамі сустракаюць Ояма — віднейшага дзеяча міжнароднага руху прыхільнікаў міру, старэйшага і мужнага барадбіву за міратворчым, дэмакратычным Японію.

На рускай і японскай мовах зачытаецца паштоўка Камітэта ад 20 снежня 1951 года, якой прафесору Ікуо Ояма прысуджана міжнародная Сталінская прэмія «За ўмацаванне міру паміж народамі».

У кароткай прамоўе акадэмік Д. В. Скабеліца гаворыць аб значэнні прысуджэння Сталінскай прэміі міру прадстаўніку Японіі і характарызуе жыццёвы шлях лаўрэата, адзначаючы яго выдатныя заслугі ў барадбіву з імпэрыялізмам, за захаванне мі-

ру на Далёкім Усходзе і ва ўсім свеце. У зале зноў раздаюцца бурныя апладысменты, калі акадэмік Скабеліца ўручае Ікуо Ояма дыплом лаўрэата і залаты медаль.

Са словамі дэлегацыі прысутнілі старшыня Савецкага камітэта абароны міру пісьменнік Н. С. Ціханав, акадэмік Г. Ф. Александрав, член Антыфашысцкага камітэта савецкіх жанчын доктар медыцынскіх навук прафесар Е. А. Васюкова, пісьменнік Барыс Аганав, прафесар Маскоўскага ўніверсітэта А. І. Ефімаў.

Затым выступіла дэлегацыя прысутных член дэлегацыі японскіх жанчын, лаўрэат Міжнароднай прэміі міру, якая прысуджана ёй Суветным Саветам Міру, пані Тасіко Акамацу. Яна горава вішню свайго настаўніка прафесора Ікуо Ояма.

Са словамі ў адказ выступіў лаўрэат міжнароднай Сталінскай прэміі прафесар Ікуо Ояма. Яго прамова была з вольнай увагай выслухана прысутнымі.

(ТАСС).

На калгасным полі

Полаччына... Малаўнічымі краўдзімі паўночнай часткі рэспублікі. Пакатыя палі мялі узгоркаў і кучаравых пералескаў, сінія пазмы рак, лютэрыяны азёры ў нізін.

Хорапа цыпер у калгасным полі. Над лінейскім сонцам палавее жыта, здаецца, аж сінеюць густыя ільня на падкормленых участках і вольс-воць зацідзе раніца бульба. Пахне толькі што скошанай канюшынай, зван кос і стракатанне сенакаілак чуюцца ў лугах. Надыйшло лета, пачалася жасьба, бліжца ўборка ўраджаю.

Многа прапарналі сёлета варапаўскія калгаснікі, закладаючы аснову для атрымання высокіх ураджаюў. Раніцаю вясной з дапамогай машын Дунілавіцкай МТС яны закрывалі выліць на лямбевым вольры і адначасова стараіся вывоіць угнаенні пад яравыя, падкормлівалі азімы. А калі надыйшла зяба яравых, на палі разам з тэхнікай МТС былі выведзены ўсе машыны і цягло калгаса. Важнейшы сельскагаспадарчы культуры пра сесалі ў лепшыя агратэхнічныя тэрміны.

Валікія змены адбыліся тут, калі дзесяць невалікіх навалікіх калгасаў рашылі аб'яднаць у адну ўбуйненую сельгасарцель. Стаў іншым разгон у працы, іншыя ўмовы для размяшчэння сельскагаспадарчых культур і выкарстання багатай тэхнікі МТС.

Ва ўбуйненым калгасе павялічылася пасевная плошча ільня, які ўжо летас даў хлэбаробам 767 тысяч рублёў прыбытку. Больш прадуктыўнай стала жывёлагадоўля, прыгожым грамадскім памішанні павялічы на садзібе новата калгаснага цэнтара.

У калгаснай «Пабедзе» мы едем між жылцаў, каб паглядзець на адкрытыя ядлаўна «курорт» для свіней. Старшыня калгаса Мікалай Мікалайевіч Алейн расказвае, з якім стараннем падбіралі жывёлазаводы месца для летніх лагераў свіней, дзе ёсць і палышчы і вадаімы для купання, і ясок для прагулак і адмачку свіней у гарачыню.

— Валікі разгон узліў... На мільён дзвесце тысяч рублёў аргументуся сёлета, — адзначаў старшыня. — За лян плануюм атрымаць 850 тысяч рублёў, ад

жывёлагадоўлі — 140 тысяч рублёў. Ды ішо ад гароду, ад садоўніцтва.

За вёскай Харкі машына абатнула пятае па ліку вольра калгаса, і мы апынуліся на вузкай палышчы спежкі. Злева жуціцца шпаніца, направа — густыя ільня. Некалькі жанчын ходзяць па загонах і выбіраюць пасобныя парасткі пустазелля.

— Звяно Ганні Харко робіць дадатковую праверку пасеваў, — тлумачыць старшыня. — Два разы падарылі яго, дзе праполкі далі, а цяпер, бачыце: зноў прапрацаваў. Людзі змагаюцца за ўраджай.

Дзесяць ільняводчых звеніяў калгаса, якія вырошчваюць сёлета лян на 125 гектарах, змагаюцца за атрыманне не менш 3 цэнтнераў ільняваліка з кожнага гектара. Каб вырасіць такі ўраджай, ільняводчы не лічацца ні з часам, ні са сваёй працай, ні з дадатковымі выдаткамі на мінеральныя ўгнаенні.

— Ведаце, — ціха заўважыў Мікалай Мікалайевіч, — мы спаборнічам з калгасам імя Дзімітравы, які ўжо летас ледзь не паўтара мільёны за лян узаяў. Супернік у нас моцны...

У калгасе гарачая пара — жасьба. Больш 300 гектараў сенажаці ўжо скошана, і высушана сена звозіцца ў гумны, стаяўца ў лугах. За нарыхтоўку кармоў узаліў ўсе палыводчыя бригады. Ад самага рання стракачэння ў лугах тры калгасныя сенакасілі, працуюць конныя граблі. Звыш 200 калгаснікаў і калгасніц вышлі ўборач палавы, абкошваюць азёры і палышы спежкі, абіраюць зялёную масу для закладкі сіласу.

На палях высокія стагі. — Гэта нашы вітамінныя кармы з падкорманай канюшыны, — задаволен сваёй вытворчай перамогай бригадзір першай палыводчай бригады Аркадз Зарэцкі. — 45 гектараў насеннікаў траў пакінулі сёлета — калгас наш насеннаводчы, попят на насенне валікі.

Разгаварыліся з загадчыкам жывёлагадоўчай фермы Нікадзімам Гарусевым. — Нам цяпер кармы толькі давай, 106 кароў на ферме, 280 галоў маладняку. Ды коні, ды авечкі. А будзь кармы — будзь і надой малака. Летас па

— Чулі мо, што мы задумалі? — цікавіцца старшыня калгаса. — Рашылі на Заражаным міжкалгасным гідрэлектрастанцыю будаваць... Сумесна са старацельскім калгасам імя Дзімітравы... Праецт гатоў, месца падабрана, чакаем машыны з Дрысвят. «Зарой камунізма» рашылі мы насць сваю будучую гідрэстанцыю.

... З вёскі Харкі едем у Варапаева. У канцы вёскі старшыня прэсідэ прышліць машыну, каб паглядзець, як падкормліваюць лян у другой бригадзе.

Вартанчыся, старшыня рашыў зайесці на хвілінку ў хату калгасніка Уладзіміра Кішня, каб папікавіцца, як бригада рыхтуецца да жывя.

— Ну, хлопці! З гумнамі і свірнямі ўсё ў парадку? Агадзедзі страхі, выбілі глінай такі? Праз тыдзень-паўтара жніўна пачнецца...

Калгас імя Варашылава, Дунілавіцкі раён.

Сцяпан БАРАВІК.

Масква. (Наш кар.)

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ

аб Пленуме Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза

Гэтымі днямі адбыўся Пленум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза. Пленум ЦК КПСС, заслухавшы і абмеркаваўшы даклад Прэзідыума ЦК — тав. Маленкова Г. М. аб злучэннях антыпартыйных і антыдзяржаўных дзеяннях Л. П. Берыя, якія накіраваны на падрыў Савецкай дзяржавы ў інтарэсах замежнага капі-

тала і выявіліся ў вераломных спробах паставіць Міністэрства ўнутраных спраў СССР над Урадам і Комуністычнай партыяй Савецкага Саюза, прыняў рашэнне — вывесці Л. П. Берыя з саставу ЦК КПСС і выключыць яго з рады Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, як ворага Комуністычнай партыі і савецкага народа.

У Прэзідыуме Вярхоўнага Савета СССР

З прычыны таго, што за апошні час ускрыты ачынны антыдзяржаўны дзеянні Л. П. Берыя, якія накіраваны на падрыў Савецкай дзяржавы ў інтарэсах замежнага капітала, Прэзідыум Вяр-

хоўнага Савета СССР, разгледзеўшы наведанне Савета Міністраў СССР па тэмаму пытанню, паставіў:

1) Зняць Л. П. Берыя з паста першага намесніка Старшыні Савета Міністраў

СССР і з паста Міністра ўнутраных спраў СССР.

2) Справу аб злучэннях дзеяннях Л. П. Берыя перадаць на разгляд Вярхоўнага Сауда СССР.

НЕСАКРУШАЛЬНАЕ ЯДНАННЕ ПАРТЫІ, УРАДА, СОВЕЦКАГА НАРОДА

Шоўная несакрушальнай магутнасці і творчых сіл, Савецкая краіна ўзнікла ідэе ўперад на шляху будаўніцтва камунізма. Увасабляючы ў жыццё рашэнні XIX з'езда, Комуністычная партыя Савецкага Саюза пад кіраўніцтвам свайго Цэнтральнага Камітэта забеспечыла магутны ўздым ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Ажыццяўляючы велікія задчы камуністычнага будаўніцтва, савецкі народ ішо чарг дасей ўзростаў вакол партыі і ўрада. Наўхільна ўмацоўвацца эканамічная і абаронная магутнасць нашай Радзімы, дасягнуць значнай поспехі ў галіне далейшага палешвання жыцця рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі, усіх савецкіх людзей.

Мы маем магутную сацыялістычную індустрыю, усеабава развітую дзякуючы прыкладнасці — аснову асноў сацыялістычнай эканомікі. Наўхільна ідэе ўтару нашаму машынабудаванню, забяспечваючы ўсе галіны народнай гаспадаркі сучаснай тэхнікай. Буйныя поспехі дасягнулі ў развіцці перадавой савецкай навукі. Высокага ўзроўня дасягнула наша лямбкая і харчовая прамысловасць. Яна мае цяпер магчымасць задавальняць растуць патрэбы гарадскога і сельскага насельніцтва на аснове палітыкі зніжэння ценя, якую праводзіць партыя. Адпублена за пасляваенныя гады сельская гаспадарка ў большай меры, чым да вайны, забяспечана найвышэй тэхнікай.

Усе гэтыя поспехі — вынік трывалата савоца рабочага класа і сялянства нашай краіны, вынік мацнеючай дружбы народаў СССР і наўхільнага ўмацавання маральна-палітычнага адзінства савецкага грамадства, вынік паслядоўнага правядзення ў жыццё выпрацаванай Комуністычнай партыі палітыкі.

Савецкі ўрад, цвёрда і паслядоўна праводзячы палітыку міру, неадразава заўваў, што ўсе наварашаныя, спрычныя пытанні міжнароднага жыцця могуць быць вырашаны шляхам перагавораў паміж зацікаўленымі краінамі. Гэтая запына сустрэла аднадушную падтрымку і ўхваленне ўсіх народаў. Новая мірная ініцыятыва, праўдлівы Савецкім урадам, прывядла да далейшага ўмацавання міжнароднага становішча Савецкага Саюза, да росту ўфартытэта нашай краіны, да сур'язнага ўздыму савецкага руху за захаванне і ўмацаванне міру.

Другая карціна ў імперыялістычных лагерах. Тут — далейшае абстрактнае агуднага крызіса капіталізма, настрямная эканоміка і палітыка нахабства дыктата з боку амерыканскага імперыялізма, рост супярэчнасці паміж капіталістычнымі краінамі, абдзіненне шырокіх працоўных мас, якое ўсё ўмацоўваецца.

Увесь ход савецкага развіцця сведчыць, такім чынам, аб наўхільным росце сіл дэмакратыі і сацыялізма, з аднаго боку, аб агудным аслабленні сіл імперыялістычнага лагера, з другога боку. Усё гэта выклікае глыбокую трывожу сярод імперыялістаў і абумоўлівае росную актывізацыю рэакцыйных імперыялістычных сіл, іх ліхаманкавае імкненне падаваць растучую магутнасць міжнароднага лагера міру, дэмакратыі і сацыялізма і, перш за ўсё, яго вядучай сілы — Савецкага Саюза. Імперыялісты шукаюць сабе ў краінах дэмакратыі і сацыялізма апару ў асобе розных адшчэпаўцаў і элементаў, якія разлажыліся, актывізуюць падрыўную дзейнасць свайго агенцтва.

Сёння ў «Правде» публікуецца паведамленне аб Пленуме Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза. У гэтым паведамленні гаворыцца: «Пленум ЦК КПСС, заслухавшы і абмеркаваўшы даклад Прэзідыума ЦК — тав. Маленкова Г. М. аб злучэннях антыпартыйных і антыдзяржаўных дзеяннях Л. П. Берыя, якія накіраваны на падрыў Савецкай дзяржавы ў інтарэсах замежнага капітала і выявіліся ў вераломных спробах паставіць Міністэрства ўнутраных спраў СССР над Урадам і Комуністычнай партыяй Савецкага Саюза, прыняў рашэнне — вывесці Л. П. Берыя з саставу ЦК КПСС і выключыць яго з рады Комуністычнай партыі Савецкага Саюза, як ворага Комуністычнай партыі і савецкага народа».

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР, разгледзеўшы паведамленне Савета Міністраў СССР па гэтым пытанню, паставіў:

1) Зняць Л. П. Берыя з паста першага намесніка Старшыні Савета Міністраў СССР і з паста Міністра ўнутраных спраў СССР.

2) Справу аб злучэннях дзеяннях Л. П. Берыя перадаць на разгляд Вярхоўнага Сауда СССР.

Выкрыты цяпер вораг народа Берыя рознымі кар'ернымі махінацамі ўдэра са скрытай і замаскаванай, дык у апошні час, абнаглеўшы і распясаўшыся, Берыя стаў раскрываць свой сапраўдны твар — твар злблага ворага партыі і савецкага народа. Такая актывізацыя злучынай дзейнасці Берыя тлумачыцца агудным узмацненнем падрыўнай антысавецкай дзейнасці варажых нашай дзяржавы міжнародных рэакцыйных сіл. Актывізацыя міжнароднага імперыялізма — актывізацыя і яго агенцтва.

Свае подлыя махінацыі, накіраваныя да захому ўлады, Берыя пачаў з таго, што сараваў паставіць Міністэрства ўнутраных спраў над партыйнай і ўрадам, скарыстаў органы МУС у цэнтры і на месцах супраць партыі і яе кіраўніцтва, супраць Урада СССР, вылучаў работнікаў у Міністэрства ўнутраных спраў па прызнаку асабістай адданасці яму.

Як цяпер устаноўлена, Берыя пад рознымі выдуманымі повадамі феўяка тармазіў вырашэнне важнейшых неадкладных пытанняў у галіне сельскай гаспадаркі. Гэта рабілася для таго, каб падаваць калгасам і стварыць дзяжэцыі ў забяспечанні краіны прадуктамі харчавання.

Рознымі каварнымі прыёмамі Берыя імкнуўся падаваць дружбу народам СССР — аснову асноў міжнародна-палітычнай сацыялістычнай дзяржавы і глабальную ўмову ўсіх поспехаў браціх савецкіх рэспублік, пасяць варажэц паміж народамі СССР, актывізаваць буржуазна-нацыяналістычныя элементы ў савонных рэспубліках.

Будучы вымушаным выконваць прамылі ўказанні Цэнтральнага Камітэта партыі і Савецкага ўрада аб ўмацаванні савецкай законнасці і ліквідацы некаторых фактаў беззаконна і самвольства, Берыя наўмысна тармазіў ажыццяўленне такіх указанняў, а ў раздэ выпадкаў справаваў іх скарыцаць.

Неабвержныя факты паказваюць, што Берыя страўў воблік камуніста, ператварыўся ў буржуазнага перааждэца, стаў на справе агентам міжнароднага імперыялізма. Гэты авантурыст і наймі зарубежных імперыялістычных сіл выношваў планы захому кіраўніцтва партыі і краінай у мотах фактычнага разбурэння нашай Комуністычнай партыі і змены палітыкі, выпрацаванай партыяй за многія гады, капіталістычнай палітыкай, якая прывядла-б у канчатковым выніку да рэстаўрацыі капіталізма.

Дзякуючы своечасовым і рашучым мерам, якія прыняты Прэзідыумам ЦК КПСС, аднадушна і поўнацю ўхвалены пленумам Цэнтральнага Камітэта партыі, — злучэнныя антыпартыйныя і антыдзяржаўныя замыслы Берыя былі выкрыты. Ліквідацыя злучынай авантуры Берыя яшчэ і лпчо раз паказвае, што любы антысавецкія планы зарубежных імперыялістычных сіл разбіваюцца і будзь разбівацца аб несакрушальную магутнасць і валікае адзінства партыі, урада, савецкага народа.

Разам з тым, з справы Берыя лавіны быць здыты палітычныя ўрокі і зробленыя неабходныя вывады.

Сіла нашага кіраўніцтва — у яго калектыўнасці, агуртаванасці і маналітысці. Калектыўнасць кіраўніцтва — вышэйшы прышчып кіраўніцтва ў нашай партыі. Гэты прышчып поўнацю адпавядае вядомым палажэнням Маркса аб ішчэнасці і недарупчальнасці культуры асобы. «З непрыязнасці да ўсякага культу асобы, — ішо саў Маркс, — я ў час існавання Інтэрнацыянала ніколі не дапускаў да атласкі шматлікія авароты, у якіх прызнаваліся мае заслугі і якімі мне надакучалі з розных краін, — я нават ніколі не адказаў на іх, хіба толькі зорду за іх адчытаваў. Першае ўступленне Энгельса і маё ў тайнае таварыства камуністаў адбылося пры той умове, што з статута будзе выкінута ўсё, што спрыяе забаванню сціленню перад аўтарытэтам». Толькі калек-

тыўны палітычны вопыт, калектыўная мудрасць Цэнтральнага Камітэта, які абіраўца на навуковую аснову марксісцка-ленінскай тэорыі, забяспечвае правільнасць кіраўніцтва партыяй і краінай, непахіснае адзінства і агуртаванасць рады партыі, паспяховае будаўніцтва камунізма ў нашай краіне.

Любы работнік, які-б пост ён ні займаў, лавінен знаходзіцца пад неаслабным кантрэлем партыі. Партыйныя актывісты лавіны рэгулярна правяраць работу ўсіх арганізацый і ведамстваў, дзейнасць усіх кіруючых работнікаў. Неабходна, у тым ліку, узяць пад сістэматычны і неаслабны кантрэль дзейнасць органаў Міністэрства ўнутраных спраў. Гэта — не толькі права, але прамы абавязак партыйных арганізацый.

Ва ўсёй рабоце партыйных і савецкіх арганізацый неабходна ўсмерна павышаць рэвалюцыйную плыньнасць камуністаў і ўсіх працоўных. Пакуль ішоу капіталістычнае абкружэнне, яно засылае і будзе засылаць у наша асяроддзе сваіх агентаў для падрыўнай дзейнасці. Аб гэтым трэба памятаць, ніколі не забываць і заўсёды трымаць нашу аброну адточанай супраць імперыялістычных развадак і іх наймітаў.

З усёй рашучасцю неабходна захоўваць партыйныя прышчыпы падбору работнікаў па іх палітычным і дэлавым якасцях. Сіла і непераможнасць нашай партыі — у яе цеснай і непарыўнай сувязі з масамі, з народам. Задача заключваецца ў тым, каб умацоўваць і папшыраць гэтую сувязь, чула стаяцца да запросаў працоўных, працягваць штодзённым клопат аб палешванні жыцця рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі — усіх савецкіх людзей.

Свячонны абавязак партыі — далейшае ўмацаванне непарушнай дружбы народаў СССР, ўмацаванне нашай многанароднай сацыялістычнай дзяржавы, выхаванне савецкіх людзей у духу пролетарскага інтэрнацыяналізма, рашучая і непрыямная барадбіву з усімі і ўсякімі прамыямі буржуазнага нацыяналізма.

Мабілізуючы творчыя сілы нашага народа, партыйныя, савецкія, прафсаюныя, комсамольскія актывісты лавіны накіроўваць гэтыя сілы такім чынам, каб у поўнай меры скарыстаць нашы рэзервы і магчымасці для паспяховага ажыццяўлення валач, паступаўшых XIX з'ездам партыі.

Неабходна рашуча палешыць справу партыйнай прапаганды і палітыка-выхавачай работы ў масах. Вылучаць марксісцка-ленінскую тэорыю не па-начотнічку, не дагматычна, дамагацца ўсваення не асобных фармулёвак і цытат, а сутнасці ўсёперамагаючага, пераўтварочага свет рэвалюцыйнага вучэння Маркса — Энгельса — Леніна — Сталіна — такая задача нашай прапаганды.

Паштоўка Пленума Цэнтральнага Камітэта КПСС сустракае аднадушнае і гарачае ўхваленне ўсёй партыі, усёй краіны. Аб'яднаны пленум Маскоўскага абласнога і гарадскога камітэтаў КПСС, які адбыўся ўчора сумесна з партыйным актывам Масквы і Маскоўскай вобласці, выказаў сваё глыбокае і гнеўнае абурэнне озрадніцкай дзейнасцю Берыя і з поўным аднадушным ухваліў паштоўку Пленума ЦК КПСС. Таліка-ж рашэнні прыняты аб'яднаным Пленумам Кіеўскага абласнога і гарадскога камітэтаў партыі сумесна з актывам, а таксама ў раздэ другіх партыйных арганізацый.

Створаная 50 год назад геніяльным Леніным, Комуністычная партыя Савецкага Саюза вырасала ў гіганцкую сілу, загартвалася ў бах пад кіраўніцтвам Леніна, вучыла і прадаўжалыка справы Леніна валажыка Сталіна і іх саратнікаў.

Пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі, цесна агуртаваны вакол яе багатага, савецкі народ творыць сваю валажыку гістарычную справу. У дэсным адпавіду партыі, урада і народа наша краіна ўперэд — слаўны шлях паведанскага камуністычнага будаўніцтва.

(Пераданы артыкул «Правды» ад 10 ліпеня 1953 года).

За вясёлы і культурны адпачынак працоўных!

Безуважнасць да моладзі

Нашы паркі — самыя даступныя і любімыя месцы адпачынку. У чэрвені мінескі, гомельскі, брэсцкі, баранавіцкі і гродзенскі гарадскія сады наведвала каля мільёна чалавек. Паркі Мінска ў пагодлівы выхадны дзень наведвае звыш 80 тысяч чалавек — значна больш, чым мотуць прыляці адначасова ўсе клубы і тэатры сталіцы разам узятыя. Тут артаніаўца цікавы і змястоўны адпачынак працоўных.

Жыхары Брэста са здавальненнем праводзяць свой вольны час у парку культуры і адпачынку. Шматлікія плакаты, плано, карціны расказваюць аб пацігадовым плане, аб поспехах народнай гаспадаркі нашай краіны. І днём і вечарам тут многа людзей, якія адпачываюць з кнігай, газетай або іграюць у валейбол, шахматы, бильярд, слухаюць лекцыі, канцэрты, наведваюць кіно. У парку зусім прыводзяцца агульнагарадскія свята і многія іншыя масавыя мерапрыемствы. Буць працытанымі дыкты лекцыі аб працы І. В. Сталіна «Эканамічныя праблемы сацыялізму ў СССР». Надзвычай цікава праведзены тры гульні для дзяцей і канцэрты для іх.

Аднак робіцца многіх паркаў рэспублікі яшчэ не адпавядае ўрошчым культурным запатрабаванням працоўных, асцяж ад велькіх задач, што пастаўленыя XIX з'ездам партыі. Шмат дэ няма сапраўдных клопатаў аб адпачываючых.

Культурна-асветная работа ў гомельскім парку праходзіць аднастайна, на нізкім ідэйным узроўні. Тлумачыцца гэта тым, што работа тут праводзіцца ў адрывах ад профсаюзных, комсомольскіх і грамадскіх арганізацый горада. У гэтым месцы не абдыслы ніводнага таматычнага вечара: сустрачы наведвальнікаў са стаханавцамі, дзеячамі навукі і тэхнікі, мастацтва і літаратуры. Асабліва прыкра, што забыта моладзь, для яе няма нічога цікавага.

Загадчык Гомельскага гарадскога аддзела культуры тав. Малярнік слаба кіруе работай гарадскога сада, не цікавіцца яго планами, не дапамагае належным чынам арганізаваць адпачынак тамялячана.

Значная роля ў арганізацыі культурнага адпачынку належыць мастацтву. Аднак асобныя работнікі мастацтва надбайна ставяцца да канцэртаў на адкрытых эстрадах, неахотны выступаць перад многалюднымі аўдыторыямі. Артысты Беларускага, напрыклад, сёлета не правалі ніводнага жангута ў гродзенскім, барыўскім, слудскім парках.

Безуважна ставяцца да моладзі ў барысаўскім і кобрынскім гарадскіх садах. Моладзь Барысава жадае паслухаць даклад аб воніце лепшых наватараў вытворчасці горада, лекцыі па пытаннях літаратуры і мастацтва. Але і сёння яе законныя патрабаванні застаюцца толькі пажаданымі.

Недахопы, якія ёсць у рабоце гарадскіх і раённых паркаў культуры і адпачынку, неабходна хутчэй ліквідаваць. Іх работнікі павінны працягваць больш ініцыятыўны.

І. САСНІН,

намеснік начальніка Галоўнага ўпраўлення культуры і мастацтва Міністэрства культуры БССР.

Недахопы, якія трэба выправіць

Ждановічы — любімае месца адпачынку мінчан. Тут у шматлікіх прыгожых будынках размяшчаюцца дом адпачынку. Са стаячых яго будынкаў не адразу ўбачыш. Яны схаваны за высокімі стромкімі соснамі.

Дарога, абсаджаная маладымі бярозкамі, вядзе ў дом адпачынку. Вось трохпавярховы дом, у якім знаходзіцца сталовая, кухня. Прылягае ўвагу новы будынак. Гэта дача, у якой жылі адпачываючыя. Навокал яшчэ многа добра абсталяваных карусоў для адпачываючых, а таксама клуб, бібліятэка, бильярдная, саншунт, майстэрні бытавога аслугоўвання — шавейная, краўцкая, цырульня. Лі кожнага будынка разбітыя клумбы з кветкамі.

Зайце ў пакой. Ложкі акуратна заласяны пікейнымі коўдрамі. На вокнах — шаўковыя фіранкі, сталы пакрыты белымі абрусамі. У многіх пакоях стадыя шафы з люстрамі. Уенды чыста і ўтульна. Многа кветак на вокнах, на тумбах, на сталах. Часам не хочацца і выхадзіць з такога пакою. Але вабці сонца, вабці рэчка, вабці вальейбольная, баскетбольная, гарадошныя пляцоўкі, на якіх адбываюцца цікавыя саборніцтвы, вабці клуб, дзе пацуюць цікавыя, змястоўныя лекцыі, убацьшы новую карціну, са здавальненнем паслухаеш эстрады канцэрт або канцэрт мастацкай самадзейнасці.

У нас, адпачываючых, часу нехапае, — смеючыся гаворыць настаўніца 13-й мінскай школы Антаніна Васільеўна Іванькова. — Так, так, — ужо зруў ёна давае яна. — Трэба абавязкова пачытаць, пакупацца, схадыць у кіно, сапраўды часу мала...

Настаўніца выказала настроі усіх адпачываючых. У яе простых словах шчыра паказана нашай Совецкай дзяржаве, якая забяспечыла працоўнаму чалавеку права на адпачынак. Дырэктар дома адпачынку Антон Міхайлавіч Біруля і ўвесь аслугоўваючы персанал імгнунца, каб адпачываючы атрымалі смачную разнастайную ежу, каб яны, прыехаўшы ў гэтую пудоўную мясціну, не сумвалі. На самай справе, робіцца ўсё, каб сёне было часам ў адпачываючых.

Вось адзін са звычайных дён. 5 ліпеня — трэці дзень, як адпачывае новая партыя. Людзі, што прыехалі, яшчэ не паспелі пазнаёміцца адзін з другім. Але пасля сядзення на ганцавалінай пляцоўцы ажыўлена — моладзь вучылася бальным танцам. Аматыры валейбалісты, баскетбалісты і гарадошныя прававалі свае сілы, рыхтаваліся да бліжэйшых таварыскіх сустрэч, а некаторыя з захапленнем займаліся на турніку, вольцах. Вядома, большасць адпачываючых днём быў у лесе, на рэчцы. А вечарам у новым прасторным клубе, які разлічаны на 500 месцаў, дэманстраваліся кінафільмы.

Цяпер тут адпачывае 417 чалавек — 16-я змена ў гэтым годзе. Акрамя таго, кожную нядзелю адпачывае ў Ждановічах прылягаючы калектывы прадпрыемстваў і ўстаноў Мінска на аднадзённых пудоўках. З музыкнай, з вясёлай песняй прыехалі рабочыя і служачыя шарыападшніцкавага заводу, вадаканалтраста. У гэты

дзень яны харчунца ў сталовай дома адпачынку і наведвалі кіно.

— Я люблю Ждановічы, — гаворыць пажылым майстар вадаканалтраста Іван Васільевіч Стахно. — Вы не смеіцеся, але яны нейкім чынам нагадваюць мне Кіславодск, дзе я адпачываў два разы. Падабенства, як мне здаецца, — у багатым зеляніні, кветках. Паглядзіце: тут такі добры лес. Праўда, крыху падкачала рэчка. Але хутка ў нас будзе возера. Чуюм далей гул хутка? — звярнуў ён да свайго сябра. — Гэта ідуць работы на будаўніцтва возера. Вось, дружа, і мы з табой праз некалькі год вольнем лодку, вуды або лепш спінінг, глядзіш, і карысць будзе для нашых гаспадарынь. Што, спадбаляса?

— Але, гавораць, што на будаўніцтва патрэбна многа работчых. Дзе-ж іх узяць? — дапытаў той Івана Васільевіча. — І дзівак-жа ты! А механізмам навошта? Вось прыдзе гуды новая тэхніка, — з горадско пераможцы закончыў Стахно.

Сябры накіраваліся ў сталовую сядзець, а пасля павольна пайшлі да рэчкі. Яны селі ў дэжку і ўважліва сачылі, як на беразе Свіслачы моладзь іграў ў мяч, як майстры воднага спорту, шарунаючы кіруху глядзю вады, імкліва плылі па рацэ. Тут-жа снуюць шматлікія лодкі з адпачываючымі. З іх даносіцца вясёлы і радасныя песні, нехта прыгожа іграе на баяне.

У доме адпачынку пабывалі ў гэтым годзе рабочыя і служачыя з Полацкай, Брэсцкай, Маладзечанскай абласцей. Але больш за ўсё мінчан. Нядаўна тут правалі свой вопісч работчы Мінскага трактарнага заводу Вера Івануўна Ісачанкава, Цімафей Спірыдонавіч Цімафееў, работніца барысаўскага камбіната «Комінтор» Елена Федараўна Салагуб, урач-хірург М. Белы, многа студэнтаў і другія. Толькі за летні сезон у Ждановічах адпачынае каля двух тысяч работчых і служачых рэспублікі.

Дом адпачынку працуе круглы год. Раніш вясёлы адпачываючы атрымліваюць свежую зеляніну з цвіліцы падабнай гаспадаркі. З 30-ці гектараў адбываюцца валакі ўраджай гароднін, бульбы.

Для паслуг работчых і служачых ёсць тры магазіны, буфет. Але трэба адзначыць, што гандлёвыя работнікі дрэнна разумюць сваё прызначэнне. Яны не зацікаўлены ў лепшым аслугоўванні пакупніка. У прадуктовым магазіне Ратамскага селішча прадаўніца надзвычай труба абыходзіцца з адпачываючым. Ад яе рэдка пачуюць ветаівае слова. У магазіне няма абавязковага мінімуму прадуктаў.

У магазіне прамтавару на паліцах ляжаць трупы і майкі толькі аднаго памеру. Нама ішчам, прыгожых хатаў для жанчын, белых наскоў, талчак. Можна прывесці яшчэ адну прыкрасу дробяць. Ёсць у ларочку газіраваная вада. Але яна цёплая. «Льду няма, даўца па яго ехаць», — тлумачыць прадаўніца. Між тым, як добра было-б у гарачы летні дзень выпіць халадой газіраванай вады.

Мы ўказалі толькі на асобныя недахопы. Іх трэба хутчэй выправіць, каб нішто не перашкаджала добраму адпачынку.

Я. ДАНСКАЯ.

Канцэрт Надзежды Казанцавай

У тэатры оперы і балета адбыўся канцэрт народнай артысткі РСФСР, лаўрэата Сталінскай прэміі Надзежды Казанцавай.

Сістэматычныя выступленні выдатных прадстаўнікоў савецкага вакальнага мастацтва ў сталіцы нашай рэспублікі сталі добрай традыцыяй. У гэтым канцэртным сезоне мінае слухалі Зару Далуханаву, Эльфрыду Пакуль, Івана Казлоўскага і другія.

Н. Казанцава належыць да ліку нашых лепшых канцэртных спявачак, якія няспынна ўдасканальваюць сваё майстэрства. Рэпертуар спявачкі вельмі шырокі і шматгранны. Пятрававаліся да сябе — адна з яе лепшых рысаў.

Артыстка тымбако адчувае музыку савецкіх кампазітараў. Гэта было бачна на выкананні рамансаў Ю. Шапорына, А. Алжандрава, Р. Гліэра. Выдатна былі праспяваны рамансы «О, не влетай цвето», «В роце берэзовой», «О, еси б грусть моя» Р. Гліэра.

Задзвуняў і прайніклена прагучала ў яе выкананні руская народная песня «Как пойдю я на быструю речку» і раманс Булахава «Нет, не люблю я вас».

Н. Казанцава пры выкананні шырока вядомых твораў знаходзіць новыя нюансы, якія адносяць глыбока творчага зямисла кампазітара. З пацуючым праспявала артыстка раманс Ю. Шапорына «Закляніна», санітаментальны вальс Чайкоўскага і неапалятаную тарантул Расіні.

Поспеху канцэрта спрыяла ўдмулівае выкананне фартэпійнай партыі Антоном Бернгарам.

Б. СІЛЬВЕСТРАУ.

Гастролі тэатра оперы і балета

У Смаленску пачаліся гастролі Беларускага дзяржаўнага арэна Леіпіна тэатра оперы і балета.

За кароткі час глядачы ўбачылі балеты «Лебядзінае возера», «Дон-Кіхот», «Эмеральда», праслухалі оперы «Галіаўт», «Дэман», «Лямке».

Салісты оперы І. Балоні, І. Сайкоў, М. Ворзулеў, Р. Млодзк і другія выступалі ў канцэртах у педагагічным інстытуце і энергетычным тэхнікуме.

тут дапамогуць нам, як дапамагла нам вялікая некаланіяльная дзяржава, імя якой кожны з нас з любоўю і нашанай посьцю ў сваім сэрцы, імя якой добра вядома ўсім вам. Гэтая дзяржава дапамагла, каб прыйнялі пецыцыю, а яе-ж не хачелі браць...»

Юма не разбуўбіся, не прышоў у роспач, калі на пленарным паседжанні амерыканскага машына галасавання праваліся скаргу яго народа. Ён вяртаецца дамоў з цёрбай ужоўненасцю, што прыдзе час, калі ў яго краіне «агітунг жакалы, як агітунг яны ў некаторых дзяржавах».

Аднак, на маю думку, аўтар сааішне пакоўнічы на месца, якое ён адвёў свайму гадоўнаму герою. Вельмі мала сказана пра яго перажыванні, пра яго адносіны да непаважна яму свету, куды ён, магчыма, трапіў упершыню. Для поўнаты ўяўлення вобраза чытачу нехапае некаторых істотных рыс біграфіі Юма, звестак аб становішчы, якое чалавек гэты займаў ў сваім племені. З сааішне галоднай разважлівасцю напісана прамова Юма Гафета па пасаджанні Камітэта. Расказ пра пакуты свайго народа павінен быў гучаць больш палыміна, змацяляльна, тым больш з вуснаў такога чалавека, як Гафет.

Найбольш поўна і дэталёва выписаны вобраз лорда Слоніна. Аўтар даў поўныя і знешні і іхсалятычны партрэт гэтага прадстаўніча старога каланіяльнай Англіі, чалавека, «які пражыў свой век і якому дзяжа раабраццва ва ўсім гэтым хаосе, што, на яго думку, напуе над сучасным светам». Ён прысутнічае пры крушэнні вельмі яго добрай, староў Англіі, і яму баложа. Лорд невадзіць амерыканскіх «спрыяцеляў», аднак ён мёрцыцца з іх «дапамогай», з іх падтрымкай, бо баіцца чырвонай небяспекі, баіцца тым новых сіл, што вырасталі ў Англіі і ва ўсім свеце. І таму больш за ўсё яго выводзіць з раўнавагі не сустрэча з чалавекам, якому ён абавязаны сваім жыццём, не нахабства амерыканскага сенатара, а той факт, што скарга негра сабрала большасць галасоў у Камітэце. «Нешта бурныцца ў свеце», —

Палескія песні

Песня складаецца з тэкста і музыкі; яе пішучы два чалавекі — паэт і кампазітар. Калі-ж мы чуем песню, якая дайшла да сэрца, здаецца, што яе стварыў адзін чалавек. Так складаецца песню два аўтары, прасякнутыя адным пацуючым, адной думкай.

Мая творчая дружба з кампазітарам Алоўніквым завязалася даўно, і свае новыя творы мы рашылі напісаць на тэмы з жыцця сённяшняга Палесся. Уд. Алоўнікаў будзе працаваць над сьвётлай аб Палессі для Народнага аркестра, а я хачу напісаць вершы, тэксты для песень.

... Невялікі рачны параход адчайў ад малярскай прыстані і паціху паплыў уверх па шырокай Прыпяці. Праз паўгадзіны знік з вачэй гарысты Мазыр.

Насустрэч нам ідуць баржы з лесам, вугалем і іншым трузам. «Песня аб Палессі павінна быць шырокай, праядзяная», — думаецца нам. У дзе гадзіны ночы параход прычаліў да прыстані Петрыкава.

Петрыкаў стаіць на высокім абрывістым узгорку. На другім беразе завадзі дыміць лесавыя, ляжыць многа лесу. Гэта судаверф, дзе будуюць баржы, лодкі. Была надзея. Мы паехалі ў вёскі Гадоўцы і Яскавічы. У клубах тут сабралася многа моладзі, старых. Запісалі ў дэжурч некалькі цікавых песень.

Тураўскі хор налічвае каля паўсотні спявакоў. Ім кіруе самадзейны кампазітар-баяніст Мікалай Вяселаў. Ён напісаў многа песні, якія ўвайшлі ў рэпертуар хора. Мелодыі іх на-народнаму шырокія, напеўныя, лёгка запамінаюцца і сталі любімымі ў народзе. Мы дапамагілі Вяселаў апрацаваць тэксты для новых песень.

70 кіламетраў балот і лесоў аддзяляюць ад раёнага цэнтара самы краіны сельсавет Тураўскага раёна, сялі Даржынск. Тут ёсць сямігада, хата-чытальня, клуб, радыё. Бібліятэка хата-чытальня.

Ляўкі, Аршаншчына...

На высокім беразе шумяць густыя зарэчкі. Лісная сіджынка раптам абрываецца і па крутым схіле імкліва коціцца ўніз. Вачам адкрываецца Дняпро. Выгнаючыся вялі лесоў і сенажацей, ён як-бы толькі яшчэ набірае туп разгон, каб шпарчэй і гаручей імчаць далей, праз беларускія і маргані Булахава «Нет, не люблю я вас».

Над галавой гудуць ступы электрычнай лініі. Дайшоўшы да ракі, яны рашуча пераступаюць яе, і крочаць далей. З вышні берага, як скінуць вокан, разлягаецца маліўнічы далгляд зялёнага наваколя. Адсюль Янка Купала любаваліся магутнай плышню слаўнай ракі, слухаў прыгожыя песні дэзурч, што вечарамі вярталіся з поля.

Гэтая прывольная мясціна была для яго такой-жа дарогай, як для Пункіна славаца Болдына. Прыязджаючы сюды штогата, у лепшую пару свайго светлага нахнення, ён напісаў туп свае вершы, што адразу-ж пайшлі ў народ, зрабіліся любімымі песнямі: «Алеся», «Лёна», «Вечарыны», «Алчонкі і лётчык», «Як у годзі сын прыехаў...» Які сваю шчырую ўдзячнасць паславіма натхненню, як сваю добрую паміць паэт пад гэтымі песнямі адначасу меса і напісання: «Ляўкі, Аршаншчына...»

Фамышскія акупацыі спалілі хату, у якой жыў паэт, высекалі сосны, аб якіх ён з любоўю пісаў: «Сосны выносныя, гордыя сёсны!», але яны бесіслымі былі перад любоўю народа да свайго песьняра і да ўсяго таго прыгожага, што звязана з яго паміццю. Старэйшыя людзі вачолішы, якія асабіста ведалі паэта, расказваюць моладзі аб сваіх сустрэчах з ім, паказваюць тым мясціны і сямейкі, дзе хадыў паэт. І не толькі з Аршаншчыны, а з многіх іншых раёнаў рэспублікі тут можна часта ўбачыць наведвальнікаў і экскурсантаў.

Мінулай нядзелі, 5 ліпеня, у Ляўках, на месцы, дзе жыў Янка Купала, адбылося вялікае народнае гуляне, прысвечанае 11 гадавіне з дня яго смерці. Яшчэ зранку пачалі прыбываць аўтамашыны. З Оршы, з Коўшы, з навакольных вёсак а'езджаліся калгаснікі, рабочыя, моладзь, інтэлігенцыя, вучні. Доклад аб жыцці і творчасці Янкі Купалы зрабўў Васіль Вітка. З чытаннем вершаў, прысвечаных песьніру, выступіў Анатоль Астрэўка. Цёпла сустраці прысутныя выступленне ўдавы паэта У. Ф. Луцэвіч, якая расказала аб няспынай увазе і клопатах савецкай грамадскай дэ ўшанавання паміць вялікага сына беларускага народа.

У клубе ляўкоўскага лясніцтва музей імя Я. Купалы наладзіў выставку, прысвечаную жыццю і творчасці паэта і ў прыватнасьці тым гадам, калі ён пражываў на Аршаншчыне і пісаў туп свае светлыя задзвуняныя вершы аб нашых савецкіх людзях, аб іх радаснай, натхнёнай працы.

(Наш кар.)

Ляўкі.

Вачыма савецкага чалавека

Іван ШАМЯКІН

Ёсць шмат апаўданаў, працягваючы якія, ніколі не задумваешся над іх асаблівасцямі, над іх мастацкімі вартасцямі; другія апаўданаў, наадварот, наводзяць на раздумі і выклікаюць жаданне пагаварыць пра іх — пра тэму, ідэю, пра форму, пра стаўленне пісьменніка да матэрыяла. Да ліку апошніх належыць апаўданаў Міхаіла Лынькова «Агні Танганьікі» («Полымя» № 5, 1953 г.).

Перачытваеш гэта апаўданаў і, перш за ўсё, не можаш не адзначыць: як многа мастак можа сказаць у адным кароткім апаўданаў! Сапраўды, паэзія, тэатр, ляўкі ў аснову апаўданаў «Агні Танганьікі», магло-б хапіць на добрую аповесць ці нават і раман. Але ад гэтай спіскасці матэрыяла, ад гэтай кампазіцыйнай ласкаўнасці твор ніколі не страціў сваіх ідэйна-мастацкіх вартасцей. Наадварот, гэта зрабіла яго больш цікавым, ідэйна-завостраным.

На тэму каланіяльнага прыгнёту, пра дзекі дывілізаваных гаспадароў над каланіяльнымі народамі, пра барацьбу, якую вядуць гэтыя народы супраць сваіх прыгнечаных, у савецкай літаратуры напісана нямала. Ёсць творы на гэтую тэму і ў нашай беларускай літаратуры. Але зусім адменна, па-павому вырашыў гэтую тэму ў сваім апаўданаў Міхаіла Лынькова, бо ішоў ён не ад простых газетных паведамленняў, не ад кніжнага ведання прадмета, а ад жыцця, ад непасрэднага назірання адной з форм барацьбы маленькага прыгнечанага народа супраць каланіяльнага яра.

Культурна-асветны падзеі апаўданаў пісьменнік перанёс у пачасаданні Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Там ідзе ў пачасаданні час барацьбы за правы малых прыгнечаных народаў, барацьба, якую ўначальвае «вялікая некаланіяльная дзяржава», як гаворыць адзін героў апаўданаў. Дзяржава гэтая — Совецкі Саюз.

На пасаджанні Камітэта, які займаецца

справамі каланіяльных краін, падпечны і змежаных тэрыторый сустракае лорд Слонінг, прадстаўнік Англіі, служачы міністэрства калоній, і негр з Афрыкі Юма Гафет, прадстаўнік невялікага племені вамеру, які прывёў скаргу ў ААН ад свайго народа на дзекі і прыгнёт англійскіх каланізатараў. Гэтыя зусім розныя людзі, з розных краёў зямлі, сустракаліся раней і цяпер плаваюць адзін аднаго. Некалі, вельмі даўно — ашчэ ў першую сустрэтную ваіну, Юма выратаваў лорд ад пемінуўчай смерці. Здаецца, як-бы знаёма сітуацыя, якая лягла ў аснову не аднаго твора на гэтую тэму. Але аўтар не захавалі аніякай цікавасці гэтай сітуацыі, і не на ёй пабудоваў ён сваё апаўданаў. Факт гэты спатрабіўся пісьменніку, каб пры выключнай ажакомі ашчым і мастацкіх сродках, як патрабуе таго апаўданаў, найбольш поўна намаляваць характары галоўных героў. У такой дапаможнай ролі сітуацыя гэтая ні на хвіліну не здаецца надуманай, шаблоннай, бо пісьменнік ні дэ не шаруўшы праўды жыцця, логікі падзей, не іпнотрафіраваў ні адной рысы, які ў апаўдзе выратавання лорда, так і ў эпопеі дзі сустрэчы ў зале пасаджанай Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Усё гэта проста і натуральна! Вось як, напрыклад, напісана сіджа сустрэчы: «Я выхадзі ён (лорд... І. Ш.) сутыкнуўшы твар у твар з тым чалавек, які вывёў яго з раўнавагі. Лорд нават разбуўся крыху і, робячы ветаівае ўсешку, запытаўся не дачоў:

— Гэта ты... Гэта ты, Юма?

— О, так, сэр... Прашу вас!

Негр паціха прагучыў яго ў даверы, і яны размыліся. Аб чым маглі гаварыць яны, ды ішча на вачх усіх людзей, ён, паважаны лорд, прадстаўнік вялікай дзяржавы, і ён, просты негр, які прывёў омы валакі крыўды свайго маленькага племені вамеру. Лорд падаў «Рол-Ройс», і ён паехаў у сваю Вальдорф-Асторыю.

Негр пайшоў незнаёмымі стратамі да бліжэйшага сабей, каб лязець к нейкім далёкім святлам, якія пражывалі ў адным з везулаў Гарлема».

У апаўданаў, па сутнасці, толькі тры чалавечыя характары, якія непасрэдна дэпінчваюць. Аднак невялікае колькасць персанажу не перашкаджае аўтару намаляваць шырокую карціну прабуджання прыгнечаных і адсталых народаў да свядомай барацьбы і адначасова карціну разбуленасці каланізатараў. Надзвычай цікава на сваёй задуме і вырашаным вобразе Юма Гафета. Просты чалавек працы, прадстаўнік маленькага афрыканскага племені, ён на сваіх маральных якасцях, на сваім высакародстве стаіць значна вышэй за англійскіх лордаў і амерыканскіх сенатараў. «Жыццё, сэр, ніколі не прадаецца і не купіццацца за грошы», — адказвае ён нішто ў маюдасці лорду Слонінгу, калі той прапанавае грошы ў пацяку за тое, што Юма выратаваў яму жыццё.

«Але-ж я друг вам!» — гаворыць лорд. «Друга таскама, сэр, не акупаюць са грошы», — адказвае Юма.

І вось гэты чалавек вязе скаргу ў ААН. Ён ідзе за тысячы кіламетраў, едзе не ў мяккай кавоце, а судавым работчым на вядомаму параходзе, каб не патраціць дарэмна ні цента з тых грошай, якія сабраў яму на дарогу яго абрабаваныя, галодны народ. Ён выступае на пасаджанні Камітэта, які абвінавачвае лорда Слонінга з яго дванаціцца дзюма ўжыкам, адзін з якіх непасрэдна кіраваў выселеннем племені вамеру з іх адвечных зямель, як абвінавачваўца ўсёй каланіяльнай сістэмы. Юма Гафет разумее, дзякуючы чаму ён, прадстаўнік маленькага племені, атрымаў права прыехаць на сесію Генеральнай Асамблеі і перадаць скаргу свайго народа. Багачоўч свая прамова, ён гаворыць: «Мы спадзеяся на вялікадушна вашых сэрцаў... Мы спадзеяся, што ўсе

чы

Да рэспубліканскай нарады маладых пісьменнікаў

Першая апавесць

Перад намі першы твор маладога пісьменніка А. Карпюка — апавесць «У адным інстытуце». З'яўленне новага імені ў літаратуры радуе не толькі чытача, але і пісьменнікаў.

Аўтар засведчыў свае здольнасці наглядаць жыццё і абгортываць яго з'явы, узаўважваць і адбіраць характэрнае, тыповае, паказаў сваё ўменне мастацкім словам ствараць праўдзівыя карціны нашай рэчаіснасці.

У апавесці няма цікавых старонак, добра абмаляваны і паказаны некаторыя героі і падзеі, трапіна пададзены мастацкія дэталі.

Удала напісаны раздзелы, якія маюць галоўнага героя апавесці Косцю Грушэўскага, студэнта Станіслава Наўмюка, практыку студэнткі Ані Дубравінай у рамесніцкай школе і рад іншых раздзелаў. Тут ёсць ясная метафізікальнасць — раскрыць характары герояў, і аўтар дасягае гэтай мэты. Апавесць цікавіць чытача і лавізнай тэмы.

Але ёсць у апавесці і недахопы, якія падаюць твору рысы незаканчанасці. За гэтыя недахопы нельга ганіць ні твор, ні аўтара, а будзе больш карысна, калі недахопы разабраць, разгледзець і дапамагчы аўтару ў яго далейшай рабоце.

Што абавязкова трэба было б параіць аўтару, — гэта больш дасканалая, больш глыбокая распрацаванасць сюжэта. У апавесці ёсць багаты, удала падабраны матэрыял, добра пададзены падзеі, але яны не моцна звязаны сюжэтам, таму частка часткі апавесці не зліты арганічна з сабой. Ідэя мастацкага твора раздзіліцца праз сюжэт, праз герояў, іх характары, іх сувязі, барацьбу і погляды. Пры рыхлым сюжэце невыразнай робіцца ідэя, не ярка вызначаюцца вобразы. Слабая сюжэтная аснова зніжае вартысцю канфілікту, мастацкую вартасць твора, а тым самым і яго выхавальнае значэнне.

У аснову сюжэта аўтар паклаў барацьбу студэнткага калектыва аднаго з педагагічных інстытутаў за ўмацаванне дысцыпліны, за выхаванне моладзі — будучых настаўнікаў.

Апавесць пачынаецца з перавыбараў старшыні мясцовага Мясешкі, які прысвоіў талоны на адзёны і дрэзна кіраванай прафсаюнай работай. Студэнці схода абірае новага старшыню — Косцю Грушэўскага. Думеюцца, што было б лепш, каб гэта пазея не адкрывала апавесць, а была пазея ў цэнтры яе, тады Мясешка, дрэнны старшыня, змог-бы праявіць свой характар паўней, а так ён застаецца ў баку ад усіх падзей. Трэба было б Мясешку звязаць з другімі адмоўнымі тыпамі, такімі, як грубіян Вараціла, Вера Кахановіч, якіх трэба перавыхоўваць. Гэта значна вартысцю паказаць, ад студэнты на перавыбарчым сходзе крытыкуюць Мясешку не толькі за тое, што ён прысвоіў талоны, але і за больш важнае — зрыў «Полымя» № 5, 1953 г.

І. ДУБРОУСКІ

работы па выхаванню студэнтаў.

Аб вяртальнасці і рыхласці сюжэта сведчыць і наступнае.

У чацвёртым раздзеле апавесці студэнткі выпадкова сустракаюцца з Касяй Наўмюк. Праходзячы міма аднаго дома, яны ўбачылі прыгожыя кветкі і вырашылі купіць іх, каб занесці артыстам. Гаспадыня за кветкі запрасіла вялікія грошы. З дому вышла дачка гаспадыні, напярнула маці за сквапнасць і дала студэнткам кветак. Так магло быць у жыцці, з гэтай магла пачацца дружба. Але справа ў тым, што ўсё далейшае, аб чым мы даведаемся пра Касю, не звязана арганічна з ходам галоўных падзей. Разы са два ўпамінаецца, што Кася ходзіць да студэнткаў у інтэрнат. Але што гэта за сувязь, што за дружба — мы не ведаем. Які ўплыў меў калектыв на Касю альбо яна на калектыв — у апавесці не сказана. У Касі ёсць брат Станіслаў Наўмюк, студэнт інстытута. Ён таксама апынуўся на-за сюжэтам. У жыцці інстытута мы Станіслава Наўмюка не бачым, ведаем толькі, што ён уцеў з суботніка, і старшыня прафкома Косця Грушэўскі паслаў Мішу Кужалю ў сям'ю Наўмюкоў, каб даведацца, што гэта за сям'я. Далей ідзе падрабязнае апісанне сям'і Наўмюкоў (цэлыя тры раздзелы). Трэба адзначыць, што паказ гэтай сям'і зроблены вельмі ўдала, трапнымі фарбамі намалевана абстаноўка і людзі. Але ўсё гэта ў апавесці не апраўдана, таму што ні Станіслаў Наўмюк, ні яго сястра Кася ніякай ролі не адыгрываюць у жыцці таго калектыва, пра які аповесць аўтар.

У часы акупацыі Кася пазнаёмілася з Ленай Грынёй і па яе просьбе хаваала адну надольшчыцу. Але і сама Лена Грынёй у апавесці не паказана. Ад яе мы чуем некалькі рэплік і даведаемся, што яна вышла замуж за былога старшыню прафкома Мясешку.

Не ўсе раздзелы ў апавесці напісаны на аднолькавым узроўні. Побач з раздзеламі, у якіх ярка паказаны героі, абстаноўка, падзеі, ёсць і слабыя, а таму, здаецца, і не зусім патрэбныя ў апавесці. У раздзеле 6 апісваецца наведванне тэатра Косцем Грушэўскім і Аняй Дубравінай. Нельга ўявіць, дзея чаго аўтар адправіў маладога пару на аперату «Вяселле ў Мадэнаўцы». Дырэктар тэатра знаёміць інжынера электрастанцыі з Косцем Грушэўскім, дапамагаючы электрыфікатару дамовіцца са старшыней прафкома аб арганізацыі суботніка. Чаму гэта знаёмства адыгрывае ў тэатры, чаму робіцца яно праз зусім невядомага на апавесці дырэктара тэатра, незразумела.

Косцю аўтар малюе ў тэатры, як чалавека, які не мае ніякіх уласных поглядаў на мастацтва і нават патрэбы ў ім, чым зніжае вобраз героя.

У 26 раздзеле гутарка ідзе аб сустрэчы настаўнікаў раёна са студэнтамі. Аднак

мы не бачым настаўнікаў, не чуем іх голасу, не ведаем, чаму адбылася гэтая сустрэча. Косця Грушэўскі ў сваім дакладзе ўзяўся крытыкаваць студэнтаў. Зрабіўшы даклад, ён пакінуў прэзідыум і пайшоў з залы за сваёй каханай Аняй Дубравінай. Тым і скончылася парада.

А. Карпюк паказаў, што ён умее раскрываць характары герояў, ствараць жывыя вобразы. Найбольш удаліся аўтару лёгкадумная модніца Вера Кахановіч, Аня Дубравіна, Міша Кужаль, Бубноўніч — студэнтка са схільнасцю да плёткаў і навікі. У асноўным добра намалеваны і галоўныя героі апавесці Косця Грушэўскі, але ў яго абмаляванні нехапае партрэтных рысаў. Слабей за другіх акрэслены Віктар Ганчароў, сакратар камсамольскай арганізацыі інстытута. Яшчэ больш скупа паказаны іншыя героі.

Усяго ў невялікай апавесці, памерам каля шасці друкаваных аркушаў, налічваецца звыш 30 іменаў. Занадта многа ўвёў аўтар эпизодычных герояў, большасць з якіх амаль ніякай ролі ў апісаных падзеях не адыгрывае і нават не ўвасоблена ў паўныя вобразы. Напрыклад, зусім невядома, хто такі Ізя Беркнер. У апавесці ён з'яўляецца адзін раз і гаворыць толькі адно слова «Ого!». Упамінаецца Аляксандр Кардаш, якім захапілася лёгкадумная Вера Кахановіч, але хто гэты Кардаш — аўтар не паведамаў.

У канцы апавесці сустракаецца імя дзяўчыны Раі, у якую захапіўся Віктар Ганчароў, але хто такая Раі, таксама невядома. Нічога не ведаем мы і пра Марка Яфімавіча, да якога ў самым канцы апавесці на выпускім вечары Косця Грушэўскі палез чакавацца толькі таму, што ён сядзеў бліжэй за ўсіх з прэзідыума.

Колькасць герояў можна лёгка скараціць на палову, другіх герояў трэба падаць наперад, паказаць паўней. У любым мастацкім творы кожны персанаж павінен адыгрываць паўную, зразумелую чытачу, ролі. Эпізодычныя героі павінны мець найбольш істотныя рысы характару.

Апавесць напісана надрэзанай мовай, асабліва апаўдана, якое выдзецца ад аўтара. Але ёсць асобныя недахопы і ў мове. Напрыклад: «...вопратка, абыякава кінуў на рамы ложкаў» (стар. 37), «Дык ты-ж да працы пойдзеш» (стар. 53), «Фотаграф яго заняў у спіну» (стар. 55), «Скажу Каралёву, каб цябе ўзяў да насценнай газеты» (стар. 60), «...зрабіў пакорны выраз (чаго? — І. Д.) і сеў» (стар. 61), «—У такім стылі будаваліся іх адносіны з дачкой» (стар. 102).

Вельмі часта няправільна ўжываюцца прыметнікі, утвораныя ад уласных іменаў і агульных назоваў: «зязюльчына і птушанё» замест «зязюльчына»; «аньчынага волкіца» (стар. 105) замест «аньчынага». Пісьменнік не зрабіў спробы індывідуалізаваць мову дзеючых асоб.

Станоўчае ў апавесці значна пераважае недахопы. Уменне раскрыць характары твораў, падаць падзеі сведчыць аб магчымасці аўтара зрабіць твор больш дасканалым.

А. ТВАРДОУСКІ

Верш

Беларускае дзяржаўнае выдавецтва рыхтуе да выдання кнігу выбраных твораў Аляксандра Твардоўскага ў перакладах на беларускую мову пад рэдакцыяй А. Куляшова.

У кнігу ўваходзяць вершы розных год, паэмы «Краіна Муравія» і «Дом пры дарозе». Творы вядомага савецкага паэта перакладзены на беларускую мову К. Крапівай, П. Броўкам, А. Куляшовым, М. Танкам, К. Кірэнкам, А. Бялевічам, А. Зарыцкім, Р. Няхам, М. Лужаніным і іншым.

Друкуем некалькі вершаў А. Твардоўскага ў перакладах на беларускую мову.

Мост

З прыходам дня ў імгле сухой, Сібірскай шэранны крануты, Мост прабудзіўся над ракой, Адной з вядомых і славытых.

Прыняўшы ўпаўнёна экспрэс, Што перамог зямныя далі, Пад ім ён грывнуў, як аркестр, Магутнай музыкаю сталі.

Грымела, пела гэта сталь Суладна, гучна і вясёла, Ішла, як пад разец дэталі, Трывала масаю пад колы.

Састаў сталічны над ракой Суцішыў быццам ход з разгону. І ўся дрыгота хвілі той Цыкла ўрачыста па вагонах.

А знон, а грукат нарастаў. Здалося, ў гэты мост няспынна Урал свой голас уліваў, Увесь метал усёй краіны.

І гром усіх ае мастоў, І ганарлівы скрогат кранаў, І спеў у полі правадоў, І гул цяжкіх пракратных станаў.

І шум дымакмі ў тым краі, Дзе дол пад заравам алее,

І танкаў лязгат, што ў страі Праходзяць міма маўзалея.

Усе гукі роднае зямлі, Што схованы ў яе метале, Суды, здалося, дацкалі Па чухлых рэйках магістраляі.

Каб прагучэць ім над ракой Часінай досцігакі дарожных, Над берагамі, над тайгой У гэтым рытме пераможным.

Людская праца, ўсё, што ты Упарта творыш у натхненні, Дзівоснай песняй праз гады Ідзе да новых пакаленняў.

І вестка — год наступных годзе — Аб тым ляціць, як вецер весні, Што мы ўжо ў будучыні ёсць — Масты, дамы і нашы песні.

... Пралёць, другі — і грукат знік. Рака у бераг пхне ільдамі. І па зямлі ідзе цяжкі, І ўся зямля пне пад намі.

Пераклад М. КАЛАЧЫНСКАГА.

1950.

Памяці Леніна

Не тысяча год прамінула З той памятнай свету зімы, Як гора ўсіх нас агарнула, Як страціў Леніна мы.

Як смутак напоўніў сталіцу І кожнае наша сяло, — Праз тысячу год не забыцца, Хоць, можа быць, болей прайшло...

Я помню ў суровым маўчанні Той вечар жалобны, калі З вясковае школы сяляне Дадоху ў самоце пайшлі.

Вось школьная ўжо вартуіцца На зашчэпку дзверы ўзяла І прыцемак ціха лаячыца У класе, дзе сходжа была,

Дзе я ад завеі глыбокай Застаўся адзін на начле... Хлапчук той, падлетак — далёкі Цяпер ад мяне чалавек.

У шапцы-вушанцы, ў браварцы, Пашытаў з разлікам на рост, — Я памяць аб сумнай той варце Праз доўгія годы пранёс.

Зіхцелі сумёты ў аконцы Пад месечным сінім святлом, Застаўся я ноччу баскондай Сам-на-сам адзін з ільчом.

Нібыта ў труне тут ляжаў ён, А я быў адзін ля яго. Пякучым, нявыказным жалем Мые ахапіла ўсяго.

Хай даўняю гэтай гадзінай Я мала чаго яшчэ знаў І кніжкі яго ні адзінай Яшчэ і ў руках не трымаў.

Хто-ж гэта думаў, хто ведаў аб тым, Што зажывеш ты жыццём не сваім? Трэба ды доўга пуга з трубой. — Толькі ўсяго, што прыгожы сабой. Хапа без вокнаў з дзіравай страхой. — Толькі ўсяго, што разумны сабой. Рваны піжмак, качады ды капал. — Толькі ўсяго, што ты сэрцу быў міл.

Хто-ж гэта думаў, што доляй другой Ты зажывеш, невясёлы мой? Не давалася дзюжыне ў жыцці Замуж з галечы ў галечы іці.

Звоікі мой голас у доме заціў. Вывёў мяне на дарогу жаніх. Пыл закурэў ад снейца да снейца, Бабы запелі — і шчасіце канец...

Я бачыў яго на партрэце, Я чуў ад старэйшых аб ім Не больш, чым равеснікі-дзеці У краі далёкім, глухім.

У ноч незабыўную тую З пацуючым адзіным я лёг, Што я яго гэтак шкадую, Як болей ніхто і не мог.

Ад жалю сіскалася сэрца — Каб можна было так зрабіць, Я сам быў гатовы памерці, Каб толькі яму яшчэ жыць.

Гатовы ў лобную хвіліну Трымацца зароку свайго, Тады-ж я пакляўся загінуць, Загінуць за справу яго.

Сумленне сваё і свядомасць — Усё я яму прысвечу, Хаця і не будзе вядома Ніколі аб тым ільчы.

Так цяжкая часінаю тою Я вызначыў ясны свой лёс. І сумка пад галавою Намокла ад радасных слёз.

І з плеч маіх слабых упала, Звалілася смутку гара... Прачнуўся — ужо расвітала І дрывы прынесла і двара.

А там лютвала пагода І рвала завеямі дол... Зімой незабыўнага года Мые прыняў у комсамол.

1949.

Мне загадана — ідзі ды жыві. — Толькі ўсяго, што жыла без любі. Век пражыла ля чужога стала. — Толькі ўсяго, што забыць не магла.

Позна аб тым гаварыць, бедаваць. Бацьку ды з маткай раней-бы ўсё знаць. Знаць, што жыццё пакарые не так, Знаць-бы, чым станце пастух ды бядняк.

Вось пасядзім, памаўчым над ракой, Быццам мы — хлопец ды дзеўка з табой. Ціха вада булькаецца пад мастом, Песні салодка пне за кустом. Зоркі бялюткія ў рэчцы відны. Гучныя вальсы за рэчкай чутны...

1936.

Голас сярброў

З хваляваннем рыхтаваліся да гастролей тэатральнага калектыву БССР.

Першым сьлёта на Украіне пачаў тэатр Рускае дзяржаўнае тэатр Беларусі.

Гледачы Львова цэлага сустрэлі калектыв мінскага тэатра. Яго спектаклі падрабозна разглядаюцца на старонках газет «Раданьска Украіна», «Вільна Украіна», «Львоўская праўда» і «Ленінская моладзь».

У газэце «Раданьска Украіна» ў артыкуле «Таленавіты актёрскі калектыв» адзначаецца, што першыя спектаклі пераказаны гледачоў Львова ў сцэнічным майстарстве калектыва тэатра.

«Мінскія артысты, — піша газэта, — далі сваю рэалістычную і глыбока-мастацкую трактовку п'есы «Варвары». У спектаклі мы адчуваем наватанні калектыва перадаць строгі рэалізм геніяльнага драматурга».

Кандыдат філалагічных навук М. Матвейчук у газэце «Львоўская праўда» адзначае, што спектакль «Варвары» на сцэне Рускага тэатра БССР правільна выраслае нафінанс гораўскай драмы. Рэцэнзент падрабязна аналізуе ігру актёраў Г. Качаткова, О. Шкальскага і др., якія стварылі рэалістычныя вобразы.

Праўдзіва і смела, гаворыць М. Рудніцкі, прафесар Львоўскага ўніверсітэта імя Івана Франка, калектыву прачытаў трагедыю Шэкспіра «Кароль Лір». Тэатр паказаў сабе не толькі здольным здзейсніць такую пастаноўку, як «Кароль Лір», але і даў, што ён мае таленавітых, цікавых актёраў. М. Рудніцкі высока ацэньвае ігру актёра Кістава ў ролі караля Ліра.

Спектакль «Шалёныя грошы» пашаёміў льюўчан за творчасцю выдатнага рускага драматурга Астроўскага.

«У спектаклі Дзяржаўнага рускага тэатра, — піша рэцэнзент Р. Самбук у газэце «Вільна Украіна», — усё персанажы камедыі Астроўскага поўнакроўныя, камедыі і рэалістычныя...». Да такіх персанажоў аўтар адносіць вобраз Целяцэва ў выкананні Д. Арлова, Кучумава (Е. Палосін), Лідзі Чабаксаравай (А. Шах-Ларон).

У спектаклі «Што пасеем, тое і пажнеш», піша на старонках газэты «Львоўская праўда» М. Калеснік, «радуе-грунтоўная трактовка ўсёх, нават эпизодычных ролей. Спектакль паказвае, як многа можа зрабіць тэатр, працуючы над п'есай, якая нават не пабудавана сур'ёзных недахопаў, калі ён шчыра імкнецца срэдка-

мі мастацтва высмеяць і выкрыць тое, што перашкаджае пераможнаму руху нашага народа да камунізму. Недахопамі п'есы і спектакля рэцэнзент лічыць збедненасць некаторых станючых вобразаў (інжынера Чайкі, Каласова) і лараўпанні з Чарнухай, а таксама кампазіцыйную рыхласць спектакля і п'есы.

Добрую ацэнку на старонках друку атрымалі спектаклі Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра, які гастролюе ў гарадах і раёнах Прыкарпацкай Украіны.

Аб спектаклях Гродзенскага тэатра абласная газэта «Савецкае слова» (Драгобыч) пісала: «Артысты братыяга народа ўнеслі ў тэатральнае жыццё нашай вобласці свежы струмень. Без скарка і кампрамісаў нашы гледачы палюбілі актёраў гэтага тэатра».

У рэцэнзіі «Спектакль пра беларускіх партызан» («Гэта было ў Мінску» А. Кучара) газэта звяртае, што нягледзячы на асобныя недахопы п'есы, калектыв тэатра на чале з рэжысёрам І. Паповым стварыў сапраўды паэтычны спектакль, які ўсхваляваў гледачоў Драгобыча. Паспеху спектакля сярэе праўдзівае выкананне асобных вобразаў у спектаклі К. Бялевым, Ю. Сідаравым, Е. Зубоўскім.

Вялікую карысць прыносяць калектыв нашых тэатраў і творчыя сустрэчы, канферэнцыі з гледачамі фабрык і заводаў, калгасаў і інстытутаў. Асабліва цікавымі былі сустрэчы з рабочымі завода «Аўтобус» г. Львова, нафтапрадоўчых заводаў №№ 1 і 2 (г. Драгобыч), шахты № 4 (г. Барыслаў), калгаснікамі сельгасарцелі імя Багдана Хмяльніцкага.

Уручаючы беларускім артыстам ад імя калгаснікаў караван, старшыня калгаса імя Багдана Хмяльніцкага таварыш Хован сказаў: «Гэты пачастунак — зроблены камшымі рукамі на гэтай ішчаслівай зямлі, гаспадарамі якой з'яўляемся мы; падносім яго вам, як дарогім нашым гасцям, працяўнікам брацкай Беларусі ў знак нашай вечнай дружбы. Пра гэтую непарушную дружбу народаў Савецкага Саюза мы чакаем ад вас, дарогія сябры, новых спектакляў».

Разам з тым, газэты брацкай Украіны, імкнучыся дапамагчы нашым тэатрам выправіць асобныя хібы іх паставак, робяць цэлы рад вельмі слушных заўваг, да якіх Рускаму і Гродзенскаму тэатрам трэба ўважліва прыслухацца. Так, у адным з лепшых спектакляў Рускага тэатра «Варвары», на думку газет «Львоўская

праўда» і «Вільна Украіна», «хацелася-б з большай выразнасцю адчуць глыбіню філасофскага зместу твора. Не ўсе выкананцы праявілі дастатковую ўвагу да магутнага гораўскага слова, яго глыбокай думкі». Кандыдат філалагічных навук М. Матвейчук у рэцэнзіі на спектакль «Варвары» ставіць пытанне аб не зусім правільнай трактовцы вобраза Манахавай артысткай А. Абуховіч, якая дапусціла «падкарэсліванне камічных, карыкатурных дэталей у паводніках Манахавай, што выклікала смех у гледацкай зале. Ці да месца тут высмейванне? Ці варта было пастаноўшчыку прымушаць Манахава бедаць за Чаркуном па сцэне ў 3-м акце, выклікаючы выбухі смеху ў зале?».

Не менш сур'ёсны напрок адрасуецца і артысту Д. Арлову за выкананне ролі Целяцэва ў спектаклі «Шалёныя грошы». Газэта «Вільна Украіна» піша ў рэцэнзіі на гэты спектакль: «...вельмінара актёрская прывабнасць Д. Арлова абарочваецца ў дзеянным выпадку супраць яго самога... Такі Целяцэў знаходзіцца на грані таго, каб выклікаць у гледача замілаванне, калі не сваёй асобай, дык ва ўсякім выпадку сваімі паводзінамі...».

Тая-ж газэта ў рэцэнзіі на спектакль «Шакалі» адзначае палатнасць у выкананні артыстам С. Дубравіным ролі Бруса, самазімлаванне Гары (артыст В. Бялоў), якое часам даходзіць да таго, што вобраз гэтага маладога куклуўскілаўнага нагадвае нудна-саладкавае фота стандартнага юнака са старонак амерыканскага ілюстраванага часопіса».

Істотныя заўвагі па спектаклях Гродзенскага тэатра робяць драгобыцкія газэты. У рэцэнзіі на спектакль «Дзяўчаты-красуні» газэта «Савецкае слова» піша «аб крайнасці, да якой часам даходзіць тэатр. Гэта — імкненне ва ўсёх месцах абавязкова выклікаць смех». Большасць дзяўчат праходзіць праз спектакль шэрымі ценьямі. Газэта папракае артыстку М. Папову за тое, што Мапа Равіціна ў яе выкананні пад канец п'есы адыгрывае на другі план. Часта, як адзначае газэта «Нафтавік Барыслава», М. Папова «настойліва напружана іграе, што гледачы заўважаюць кожны яе няўдалы рух, няверную інтанацыю голасу».

Адзначаецца таксама павярхоўнасць вобраза Верхаводкі ў выкананні артыста Ю. Сідарава («Гэта было ў Мінску»).

Ёсць ішмат іншых карысных заўваг, якія таксама тэатрам трэба ўлічыць.

Новая опера „Дзекабрыст

Свята песні ля возера Нарач

Прыгожае, малаўліччае возера Нарач у летнія дні. У блакітнай далечыні знікаюць яго светлыя воды, лёгкія невялікія хвалі пераліваюцца на сонцы, б'юць у берагі. А навокал раскінуліся лясы, вёскі, шырокія каласныя нівы.

Вялікае ажыўленне было ў мінулыя надзею на дарогах ля Нарачы. На сотнях аўтамабіль, матацыклаў, веласіпедаў, на фурманках людзі ехалі да раённага цэнтру Мядзель, да месца, дзе ўстаноўлены велічны помнік воінам Савецкай Арміі і партызанам Вялікай Айчыннай вайны. Сюды сабраліся былыя савецкія воіны і партызаны, рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя, госці з Мінска, з брацкай Літоўскай рэспублікі. З самай раіцы па дарогах на Мядзель і ля возера звінелі радасныя, бадзёрыя песні.

Ля помніка, на беразе Нарачы, адбылося традыцыйнае абласное свята песні, прысвечанае 9-й гадавіне вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў. На ім прысутнічала 40 тысяч працоўных.

На трыбуне намеснік старшыні Савета Міністраў БССР тав. Уралая, народная артыстка ССРС і БССР Л. П. Александровская, пісьменнікі А. Куляшоў, М. Танк, М. Лынькоў, намеснік старшыні выканкома абласнога Савета дэпутатаў працоўных Герой Савецкага Саюза Ф. Маркаў, першы сакратар абкома КПБ тав. В. Доржін і другія. Прысутныя ўшаноўваюць вечную памяць воінаў і партызан, якія гераічна загінулі ў баях за свабоду і незалежнасць Айчыны.

З вялікім натхненнем працягаў М. Танк свой новы верш «Прывет табе, край мой», напісаны да свята песні.

Пад жалобную мелодыю прадстаўнікі шматлікіх арганізацый вобласці ўваймаюцца на гару і ўскладаюць вянкi ля падложжа помніка воінам і партызанам. Савецкія людзі вечно будуць памятаць і славіць гераічна падвiгi сваіх сыноў, якія аддалі жыццё за шчасце нашага народа.

Праходзіць некалькі часу, і над возерам Нарач, яго малаўліччымі берагамі пачуліся магучыя, бадзёрыя гукі музыкі, якія ўсё нарастаюць. Гімнам Савецкага Саюза адкрыў сваё выступленне аб'яднаны чатырохтысячны хор у суправаджэнні духовага аркестра пад кіраўніцтвам мясцовага кампазітара В. Багатава.

Савецкі народ паспяхова будзе камуністычнае грамадства.

На ахове нашай мірнай сфарміраванай грацы стаяць магучымі Савецкія Узброеныя Сілы, якія карыстаюцца ўсенароднай любоўю і павагай. Гуцьць урачыстая кантата Новікава «Красной Армии слава», якую з глыбокім пачуццём выканаў аб'яднаны хор.

Савецкі чалавек акружаны штодзённым увагай і бацькоўскімі клопатамі Камуністычнай партыі. Добрабыт народа — вышэйшы закон дзейнасці партыі. Усе працоўныя нашай краіны любяць партыю, вераць ёй, беззаветна адданы яе справе. Таму з такой цеплынёй і шчырасцю, з такім вялікім уздымам была выканана песня Мурадзілі «Партыя — наш руль», таму такія дружыны і магучыя алдасцы несліся па-над Нараччу ў чэсць слаўнай партыі камуністаў.

З натхненнем праспяваў хор «Песню нарчанскіх рыбакоў» Д. Лукаса.

Кампазітар Алоўнікаў да свята песні напісаў музыку на словы А. Русака «Праліцелі ветры». У гэтай лірычнай песні славянца гераічна падвiгi беларускіх партызан. Яна таксама была выканана на сцяпе.

У заключэнне аб'яднаны хор праспяваў песню «Мы — протыя людзі» самадзейнага кампазітара В. Багатава. Над возерам прагучала песня аб міры, аб рашысцкім савецкага народа і ўсіх простых людзей адстаіць свяшчэнную справу міру, змагацца:

За дружбу братнюю, за дэмакратыю,
За шчасце ўсіх народаў на зямлі.

Свята песні закончылася выступленнем сімфанічнага аркестра Беларускай дзяржаўнай філармоніі і Маладзечанскага ансамбля песні і танца. Затым адбыліся спартыўныя спаборніцтвы.

Пакуль не спусціўся начны эмрок, ажыўленымі былі берагі Нарачы. Ні на мінуту не сціхалі песні. Аб любімай Радзіме, аб ішчасці жыцця і працаваць пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі, аб міры на зямлі спяваў народ.

А. БАРАНОУСКІ.

На здымку: выступленне аб'яднанага хора.
Фота І. Салавейчыка.

Праект Комсамольскай вуліцы ў Гомелі

Днямі ў Саюзе савецкіх архітэктараў БССР адбылося абмеркаванне праекта планіроўкі і забудовы Комсамольскай вуліцы ў Гомелі (аўтары — архітэктар М. Гурі і другія).

На праекце Комсамольскай вуліцы мае даўжыню 1,5 кіламетра пры шырыні 33 метры.

Магістраль уключае ў сябе тры плошчы, зялёныя насаджэнні, архітэктурныя малых форм. Пачынаецца яна ля Прывазскай плошчы. На плошчы, апрача пабудаваных вакала і Палаца культуры імя Леніна, будуць узведзены новыя гасцініца і пачынаюцца жылыя дом. На гэтую-ж плошчу выходзіць занава запраек-

таваная вуліца Перамогі (у мінулым — Паштова).

Наступная, невялікая па памеру, плошча Працы будзе забудавана комплексам будынкаў дорожна-механічнага тэхнікума (вучэбны корпус і інтэрнаты).

Магістраль заканчваецца Цэнтральнай плошчай. Апрача Комсамольскай, на плошчу выходзіць цэнтральная вуліца — Савецкая і Пролетарская.

Галоўным кампазіцыйным адром усёй плошчы з'яўляецца новы будынак драматычнага тэатра, які выходзіць на плошчу магучымі калонамі і порцікамі. На праекце з абодвух бакоў тэатра будуць пабудаваны два чатырохпавярховыя жылыя дамы. З процілеглага боку да плошчы прымакае зялёны масіў парка культуры і адпачынку імя Луначарскага.

На плошчы будзе ўстаноўлены помнік Леніну, трыбуна, архітэктурныя малых форм.

Уся магістраль забудоваецца чатырохпавярховымі жылымі дамамі. Адміністрацыйны будынік размяшчаюцца галоўным чынам на плошчах.

Выступленні Г. Парсіданава, Г. Заборскага, Л. Рымскага, І. Рудэнка, В. Баралы і другіх паказалі, што праект магістралі ў агульным задуманы добра. Рад архітэктараў унеслі прапановы і дапаўненні.

Апры Басіса. Гэты манументальны твор для хора і аркестра выканаў Парыжскі народны хор — самадзейны калектыў апрацоўных сталец Францыі.

Стварэнне «Оды к міру», як і выкананне яе Парыжскім народным хорам, вельмі значна з'явіўся ў музычным жыцці Францыі, у жыцці пратэсціўнага музычнага мастацтва краіны.

У сучасных палітычных умовах буржуазнае музычнае мастацтва ўсё далей адыходзіць ад традыцый мінулага; перафармулюе ў «музыку тоўтэтых», з яе адмаўленнем ад жыцця, з яе амеладнаснасцю і дысанансамі. Музычнае мастацтва буржуазіі не краінае і не хваліць народныя музыкаў. У гэтых умовах носімімі сапраўды прагрэсіўна і культурных пачаткаў нярэдка становіцца рабочая самадзейнасць.

Парыжскі народны хор быў створаны ў 1935 годзе. Пры дапамозе такіх відных прадстаўнікоў культурынага свету Францыі, як Жан-Рышар Блок, Шарль Кёхлін, Альбер Русель, Раман Ралан, Жюль-Юры, Раже Дазар'ер, гэты хор выступіў прапагандыстам забытай і буржуазным мастацтвае народнай песні, а таксама песень «слаўнага мінулага» — вялікай рэвалюцыі 1789 года. Комуны, песьня рускага рэвалюцыянага падола і песьня савецкіх кампазітараў.

Дзейнасць хора сцімлілася ў час вайны. Яна ўзнікла пасля вызвалення Францыі пры дапамозе вядомага музыканта Фернана Ламі і Даніэля Шабрэна. Зараз хорам кіруе Жыльер Мартэн. Пастаянную дапамогу яму аказваюць вядомы дырыжор і кампазітар Раже Дазар'ер і кампазітар Серж Ніг.

Рэпертуар хора вельмі вялікі. Тут і творы Баха, Бетховена, Шуберта, Гусека Бердыява, і забытыя творы кампазітараў XVI стагоддзя — «Смелыя французы» Кастэля і «Цудоўны свет» Ласю, песьні Рэвалюцыі і Комуны. Сучасныя прагрэсіўныя кампазітары дапамагаць хору ствараць новы рэпертуар. Серж Ніг напісаў для яго «Песню гарна-

коў», а сумесна з Франсуа Мано — «Сын народа»; Жазеф Касма — песьні для мантажа «На штурм неба», які прысвечаны Парыжскай Комуне. Хор з вялікім поспехам выканаў «Песню карэйскіх партызан» і рад песьняў савецкіх кампазітараў і кампазітараў краіны народнай дэмакратыі.

Выкананне «Оды к міру» Касма і Басіса сведчыць не толькі аб зменненні хора зварнуцца да буйных музычных форм, але і такасама аб жадаці падтрымаць тых французскіх кампазітараў, якіх звартаюцца ў сваёй творчасці да актуальных праблем сучаснасці, у прыватнасці да барацьбы за мір. «Оды к міру» з'яўляецца перапрацоўкай оперы Касма па лібрэта Басіса, якую яны нідзе не змаглі завастыць. На словах самога кампазітара, «яна прызначана для народнага хора амагараў, якія любяць харавыя спевы, бо лічаць, што песьня дапамагае ім у барацьбе». Гэта працавала ад кампазітара гранічнай прастаты, янасі і малаўліччавы музычныя элементы кантаты, з тым, каб яе развучанне хорам не суграла асаблівых цяжкасцей.

Парыжскі народны хор з гонарам вышаў з гэтай выпрабавання на сталасць. «Оды к міру» Касма і Басіса прагучала строга і значна, паказваючы, што ў асобе ўдзельнікаў хора прагрэсіўныя кампазітары маюць магучага саюзніка.

Сваёго боку Апры Басіс адзначае ў інтэрв'ю карэспандэнту «Юманітэ», што прыклад Парыжскага хора сведчыць аб неабходнасці стварэння народных харавых калектываў. Поспех кантаты паказвае, што «пэсія і музыка былі і застаюцца магучымі памочнікамі народаў у іх барацьбе за сваю будучыню».

Стварэнне «Оды к міру» і яе паспяховае выкананне Парыжскім народным хорам — пацверджанне жыццёваці пратэсціўнага музычных традыцый у французскім мастацтвае.

Па старонках абласных газет

ДОБРАУПАРАДКАВАННЕ СЛУЦКА

Новыя прыгожыя дамы выраслі за апошнія гады на галоўнай магістралі Слуцка — Пролетарскай вуліцы. У пачатку чэрвеня пачалі будаваць двухпавярховы дом для рабочых і служачых малазавода. Побач з ім будуюць двухпавярховы дом для работнікаў птушкакабіната. Закажываецца васьмікватэрны дом для сем'яў чыгуначнікаў.

У гэтым месяцы ў новым інтэрнаты перабудуцца слухачы школы медыцынскіх спецыяль і рабочыя маслазавода, пачынаецца будаўніцтва жылога дома для рабочых і служачых ліцейна-механічнага завода.

Горад убраецца ў зелень і кветкі. Толькі на Пролетарскай вуліцы вясною высаджана 200 дэкаратыўных дрэў. У цэнтры горада разбіваецца сквер плошчай у 1000 кв. метраў.

Добраўпарадкоўваюцца вуліцы і плошчы Слуцка. Будзе заасфальтавана плошча, што прылягае да Дома Саветаў. Асфальтам таксама пакрыцца 800 кв. метраў тратуараў. Да канца года будзе забрукавана 3200 кв. метраў новых вуліц, пабудавана 5 аднапавяржных мастоў, капітальна адрамантаваны мост праз Случ па вуліцы Валадарскага.

(«Савецкая Радзіма»).

ГАСТРОЛІ АРТЫСТАУ ЦЫРКА

У Палескай вобласці выступае кітайска-карыёкая група савецкага цырка. У праграме выступленняў — акрабятка, гімнастыка, гумар, сатыра і другія нумары.

З поспехам прайшоў вечар артыстаў цырка ў памяшканні абласнога драматычнага тэатра ў Мазыры.

Артысты паказваюць сваё мастацтва працоўным раёнаў вобласці.

(«Савецкае Палессе»).

АГІТБРЫГАДА ПРЫ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЙ ШКОЛЕ

Гурткі мастацкай самадзейнасці працуюць пры Паліскай сельскагаспадарчай школе па надрыхтоўны старшыня калгасаў. Створана агітбрыгада, якая выступае з канцэртамі ў калгасных раёнах.

(«Сцяг комунізма»).

НА КАЛГАСНАЙ СЦЭНЕ

Культурна і змястоўна праводзіць свой адпачынак члены сельсавета імя Маладэва Мірскага раёна Баранавіцкай вобласці. У калгасе працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці, спартыўнай секцыі. Драмгурток паставіў п'есы «Паўліна» і «Піюны жаварычкі». Усе ролі выконваюць калгаснікі.

(«Чырвоная звызда»).

Да 60-годдзя В. В. Маякоўскага

Культурна-асветныя ўстанавы Палескай вобласці вядуць падрыхтоўку да шасцідзясяцігоддзя з дня нараджэння таленавітага паэта савецкай эпохі Вадзіміра Вадзіміравіча Маякоўскага.

Цікава і змястоўна жніўная вітрына аформлена ў чытальнай зале абласной бібліятэкі імя А. С. Пушкіна. У цэнтры вітрыны — словы І. В. Сталіна аб Маякоўскім: «Маякоўскі быў і застаецца лепшым, таленавіцейшым паэтам нашай савецкай эпохі».

З дакастрычніцкага перыяду творчасці паэта тут эканупуцца паэмы «Вайна і мір», «Воблада ў штангах» і вершы, у якіх з найбольшай сілай выказана тэма трагедыі чалавека па ўмовах капіталізма і гнёўны пратэст супраць капіталістычнага ладу. Вялікае месца на выстаўцы займае пасляжастрычніцкая творчасць паэта. Тут паэмы «Вадзімір Ільіч Ленін», «Добра!» і іншыя творы, а таксама літаратура аб Маякоўскім — паэце рэвалюцыі, барацьбы за мір і дэмакратыю.

Работнікі абласной і гарадской бібліятэкі праводзіць на працягу месяца горада бібліяграфічныя згляды творчасці паэта і рыхтуюць літаратурна-мастацкія вечары.

(Наш кар.)

У рускай секцыі Саюза савецкіх пісьменнікаў ВССР

Секцыя рускай літаратуры абмеркавала рамана Н. Аляксеева «Выпрабаванне». Некалькі год таму назад Аляксееў напісаў рамана «Якуў Жэлезнаў», які быў выдадзены ў Маскве Ваенным выдавецтвам. Гэты твор маладога празаіка з'яўляецца праягам рамана «Якуў Жэлезнаў». У ім гэты-ж, знаёмы чытачу па першай кнізе, галоўны герой. Але дзейнасць яго ў новых, ваенных абставінах.

В. Лютвава зрабіла грунтоўны разгляд твора. Яна зазначыла, што сюжэт рамана нічога не выкрэсліваўся. Асобныя яго лініі не акрэслены. Кампазіцыйна рамана рытмы. У ім многа неабавязковага, ад чаго дзеяныя месцамі вельмі замаруджваецца. Асабліва адчуваецца гэта ў пачатку рамана. Многія эпізоды і раздзелы можна было б выкрасціць.

Галоўны герой Якуў Жэлезнаў, які ў першай кнізе быў паддзены ярка і пераканаўча, тут не можа задаволіць чытача. На гэтым вообразе ляжыць адбітак схематызма. Ён занадта спрощаны. Больш раздзяржана, чым дзейнічае, думае, адчувае. Асабліва нуднамі атрымаліся адмоўныя вообразы рамана. Яны больш нагадваюць аднадушную карыкатуру, чым абагульняючы мастацкі тып. Лепш удаліся аўтару вообразы маладых патрыотаў — радавых байцоў Савецкай Арміі.

На раздэ пераказаных прыкладаў дакладчык паказала, што ў Н. Аляксеева ёсць усе падставы і магчымасці зрабіць цікавую і каштоўную кнігу. Аб гэтым сведчаць некаторыя, з густам зробленыя эпізоды, яркія мастацкія дэталі і знаходкі.

Аўтару асабліва многа трэба працаваць над моваю твора.

У абмеркаванні рамана прынялі ўдзел т. т. Гарульці, Пятніцкі, Шапіра, Цітоў і Д. Кавалёў.

Н. Аляксееў згадуўся з усімі заўвагамі і запэўніў, што шчыра таварыска крытыка дапаможа яму ў далейшай рабоце над кнігай, якую ён мяркуе карысным чынам перапрацаваць.

Спектаклі Валынскага тэатра ў Брэсце

Каля месяца ў Брэсце паказваюць свае спектаклі Валынскі музычна-драматычны тэатр імя Т. Г. Шубэцкага.

За час гастролі былі паказаны спектаклі «Моцны дух» Мядзведзева і Грэйбёва, «Зямны рай» Васілева, «Сын рыбака» — іспанскага Гарчакова па раманау Ласіса, «Песня аб чарнаморцах» Ляўрэнава, «Любоў на світанні» Галана і другія.

Найбольшым поспехам карысталіся спектаклі «Моцны дух», «Песня аб чарнаморцах», «Любоў на світанні» і «Сын рыбака». Гэтыя пастаноўкі характарызуюцца глыбокай і дакладнай рэжысёрскай думкай, стройным акторскім ансамблем, цікавымі трактоўкамі ролей.

На жаль, мала станоўчага можна сказаць аб спектаклях па п'есах украінскіх класікаў. Значна ніжэй магчымасцей тэатра пастаўлены спектакль «Маяская ноч». У гэтай пастаноўцы няма адзінага ансамбля.

Музычная драма Лясенкі «Наталка-Палтаўка» вырашана рэжысурай і іграцца артыстамі ў плане камедыі з буфаняднымі сцэнамі. Такім чынам, тэатр не даносіць да гледача ідэю гэтых п'есаў.

Валынскаму тэатру пад сілу ўвасабленне складаных п'есаў. Таму хочацца, каб кіраўніцтва тэатра больш сур'ёзна паставілася да выбару рэпертуара, у прыватнасці — гастрольнага.

Н. РЫБАКОУ.

Брэст.

На замежныя тэмы

Музычны сезон у Лондане

Англіяскія газеты называюць сёлетні летні музычны сезон у Лондане рускім сезонам. У Дру-Руленскім тэатры з велізарным поспехам прайшла прэм'ера оперы Мусаргскага «Барыс Годуноў».

Паводле паведамлення англійскіх газет і часопісаў опера выконваецца поўнацэнна (у ранейшых пастаноўках яна звычайна скарачалася). Велізарны поспех спектакля выклікаў выключную цікавасць да творчасці Мусаргскага. Радзіаарганізацыі стварылі асобныя калектывы для перадачы оперы Мусаргскага па радыё. Вынілі дзве новыя кнігі аб творчасці Мусаргскага, выдадзены клавір «Барыса Годунова» і папулярныя выданні асобных арый і ўрыўкаў оперы.

Часопіс «Нью-музік» піша, што «толькі цнер англійскі глядач аразуміў сілу і мудрасць выдатнай оперы Мусаргскага, у якой прыгажосць сцэнаграфіі з народным, рэвалюцыянным аэстам».

Песпех «Барыса Годунова» выклікаў цікавасць англійскага слухача да рускай опернай сцэны. Перасоўны оперны калектыў, якім кіруе Эвард Гордан, паставіў оперы Рыжскага-Корскава «Маяская ноч» і «Царская нявеста». Абодве оперы вялікага рускага кампазітара зарыцталіся велізарным поспехам у гледачоў Лондана. Манчэстара, Кардзіфа, Брыстоля і іншых гарадоў, якія наведваў тэатр.

Англіяская балерына Марго Фойнтайн паставіла ў Ковент-гардэнскім тэатры балет Чайкоўскага «Лебядзінае возера» і выступіла ў ім у ролях Адэты-Адэлі.

У тэатры з прадстаўнікамі прэсы пра гэты спектакль Фойнтайн адзначыла «ненарушлівае прыгажосць рускага балета, у якога павіны вучыцца ўсе танцавальныя майстры свету». Запранаючы АДРАС РЭДАКЦЫІ: г. Мінск, праспект імя Сталіна, 34. Тэлефон: галоўнага рэдактара 2-31-94, адказнага сакратара 2-32-04, аддзелаў літаратуры, мастацтва і публіцыстыкі 2-14-94, выдавецтва і бухгалтэрыі 2-54-45.